

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

СПОРТИВНИЙ ВІСНИК ПРИДНІПРОВ'Я

Науково-теоретичний журнал

№7 / 2004

«СПОРТИВНИЙ ВІСНИК ПРИДНІПРОВ'Я»

науково-теоретичний журнал
Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР В.Г. Савченко

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

В.В. Абрамов
В.В. Бугуйчук
О.Д. Дубогай
В.В. Клапчук
В.М. Рахманов
Л.П. Сергієнко
В.М. Шамардін
В.А. Шаповалова
Н.В. Москаленко (заступник головного редактора)
О.Л. Луковська

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (Додаток до постанови Президії ВАК України від 10 грудня 2003 р. №1-05/10)

Реєстраційний №ДП-703 від 25 січня 2000 р.

Україна, 49094,

м. Дніпропетровськ,

вул. Набережна Перемоги, 10

факс (0562) 46-05-61

тел. (0562) 46-05-52 (редакція)

<i>Тамара Циженок</i> Дослідження педагогічних основ шкільного уроку з фізичної культури.....	86
<i>Людмила Шульга, Ірина Берестецька</i> Методичні особливості навчання дітей плаванню у період адаптування до водного середовища	89
<i>Наталія Лангелова</i> Ефективність спортивно-ігрового методу у зарубіжних системах фізичного виховання	91
<i>Наталія Фрсиова</i> Особливості психофізичного розвитку молодших школярів.....	95
<i>Іван Петренко</i> Ефективність використання засобів велосипедного спорту в фізичній підготовці та їх впливу на здоров'я і розумову працездатність молодших школярів	98
<i>Олександра Благій, Наталія Тимошенко</i> Аналіз ритмів та стилів латиноамериканських і антильських танців	101
<i>Олена Кузнецова</i> Характеристика стану здоров'я та фізичного розвитку студентів економічних спеціальностей Європейського університету.....	104
<i>Ірина Берестецька, Ганна Хмелницьька</i> Роуп-скіппінг в процесі фізичної підготовки військових ліцеїстів.....	108
<i>Володимир Сорока, Олена Сорока</i> Організація та управління професійною підготовкою на заняттях з курсу "гімнастика та методика викладання".	111
Ірина Карпюк Формування знань студентів на заняттях фізичним вихованням	115
<i>Лілія Ісаєва</i> До проблеми уніфікації термінології оздоровчих гімнастичних вправ.....	118
<i>Леся Левчук, Роман Летрина</i> Аналіз зарубіжних систем підготовки спеціалістів з оздоровчих видів аеробіки (система клубів і шкіл аеробіки за кордоном).....	122

ФОРМУВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ

Ірина Карпюк

Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова

АННОТАЦІЯ

Автор предлагает подходы к формированию знаний студентов на занятиях физическим воспитанием для овладения двигательными действиями, развития физических качеств, сохранения их здоровья.

ANNOTATION

An author offers approaches to forming of knowledges of student on employment's physical education for mastering of motive actions, development of physical quantities, saving of their health.

Постановка проблеми. Знання — ведучий компонент змісту фізичної культури. Без засвоєння теоретичного матеріалу неможливе вирішення завдань освіти.

Стосовно фізичної культури знання можуть бути розглянуті в двох аспектах:

- як один із компонентів змісту освіти, представлений в навчальному предметі «фізична культура»;
- як надбання кожного студента, яке він придбає в процесі навчання і може використовувати для відновлення, збереження й зміцнення власного здоров'я, фізичного самовдосконалення і задоволення фізкультурно-спортивних інтересів і потреб [1].

Знання з фізичної культури мають велике прикладне значення. Ці знання мають допомогти молодим людям раціонально застосовувати практичні знання, уміння і навички для збереження й зміцнення здоров'я, розвитку фізичних якостей, засвоєння рухових дій. Разом з цим вони сприяють підвищенню рівня загальної освіченості й ерудиції

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі знань у фізичному вихованні присвячено чимало досліджень [2, 3]. У цих роботах показаний позитивний вплив комплексу пропонованих знань як на хід навчання, так і на його результат; обґрунтовуються методичні прийоми донесення знань. Проте аналіз стану проблеми набуття студентами знань на навчальних заняттях фізичним вихованням свідчить про необхідність подальшого дослідження.

Створенню правильного уявлення про рухову дію сприяють знання, отримані в ході її вивчення, які допомагають студентам установити за допомогою викладача компоненти дій і закономірностей.

Процес навчання рухових дій включає психічну, розумову, вольову і фізичну, роботу м'язів, внутрішніх органів діяльність. Активізація першої сприяє продуктивності другої, оскільки людині від природи притаманно виконувати завдання з більшою енергією й осмисленням, якщо вона чітко уявляє реальну користь своїх дій. Інакше кажучи, успіх навчання визначається тим, наскільки студентам зрозуміла їх діяльність у навчальному процесі.

У програмі фізичного виховання для вищих навчальних закладів з метою забезпечення свідомого ставлення студентів до занять, кращого сприйняття і засвоєння ними навчального матеріалу, в процесі навчання рухових дій рекомендується роз'яснювати завдання кожного уроку, кожної вправи, прищеплювати студентам основи спортивної техніки для досягнення ними певних спортивних результатів. Певних вказівок з методики передавання знань при навчанні техніки програма не дає.

Керуючись прагненням, якомога ефективніше використовувати час занять, викладач у процесі на-

вчання рухових дій оперує повним комплексом теоретичних відомостей з теорії фізичного виховання, педагогіки, фізіології, анатомії, біомеханіки, психології, фізики, власного практичного досвіду і т. ін.

Донесення викладачем цих відомостей дозволяє студентам глибше аналізувати динаміку рухової дії, послідовно переключати увагу з одного компонента на інший, чіткіше уявляти оптимальний спосіб і режим виконання тієї чи іншої рухової дії. Крім того, знання сприяють психологічній підготовці до фізичних навантажень на заняттях, формуванню у студентів позитивного ставлення до фізичного виживання як до соціально значимої діяльності, стимулюючи таким чином мотивацію навчання.

Отже, навчаючи тій чи іншій руховій дії, викладач прямо або опосередковано формує у студентів певні знання про неї.

Мета роботи: вивчення змісту знань і шляхів їх передачі викладачами під час практичних занять фізичним вихованням студентів.

У дослідженні брали участь 56 викладачів фізичного виховання НТУУ «КПІ», яким було запропоновано анонімно відповісти на питання анкети. В табл. 1 наводяться питання анкети і відповіді на них.

Таблиця 1

Результати анкетного опитування викладачів фізичного виховання

Зміст питання	5	4	3	0	-
Якою мірою при проходженні практичного матеріалу програми Ви формуєте у студентів					
а) теоретичні знання про вправи	4,3	37,4	54,0	4,3	0
б) практичні знання про способи їх виконання	30,3	53,3	16,7		0
в) методичні знання обумовлені професійно-прикладною підготовкою	18,7	46,5	32,0	2,8	0
Якою мірою при формуванні знань Ви використовуєте інформацію:					
а) теорії фізичного виховання	23,0	45,8	28,0	3,2	0
б) педагогіки	20,8	35,4	35,4	8,4	0
в) фізіології	9,4	33,2	52,2	2,2	0
г) анатомії	7,3	34,7	25,0	33,0	0
д) біотехніки	1,4	18,0	22,8	55,0	2,8
е) психології	4,3	23,0	58,2	14,5	0
є) фізики	1,4	10,4	30,4	55,0	2,8
Які шляхи передання знань студентам Ви застосовуєте:					
а) концентроване повідомлення знань перед початком вивчення кожного розділу програми;	13,8	30,4	32,8	23,0	0
б) розподіл повідомлення знань по ходу навчання рухової дії	39,0	47,8	10,4	2,8	0

Графи означають: 5 - використовую переважно; 4 - використовую значно; 3 - використовую мало; 0 - не використовую; -, - ,, - ставлюсь негативно і визначають ступінь діяльності відповідно до того чи іншого запитання.

Результати досліджень. Результати опитування показали, що більшість опитаних переважно формують у студентів практичні знання про спосіб виконання рухових дій. Недостатню увагу вони приділяють формуванню теоретичних знань про рухи, що значно знижує як ефективність оволодіння і засвоєння студентами рухів, так і рівень мотивації навчання і негативно впливає на професійно-прикладну підготовку.

Серед наук, які використовувались при формуванні знань студентів, у відповідях переважає теорія і методика фізичного виховання і педагогіка. Недостатність застосування знань з анатомії, біомеханіки, фізики свідчить про певну однобічність підходу до процесу навчання.

Теорія фізичного виховання, фізіологія, педагогіка не можуть дати повного уявлення про технічний рисунок руху, раціональний ритм його виконання тощо.

Значна більшість відповідей свідчить, що знання передаються під час навчання рухових дій, роль концентрованого повідомлення знань на початку навчання певного розділу програми явно недооцінюється.

Навчання фізичній культурі є повнішим, якщо змістовніше представлена в ній система теоретичних відомостей, яка характеризується такими параметрами:

- обсягом теоретичного матеріалу;
- складом знань (фактів, законів, принципів і т. ін.).

Структурна організація навчального матеріалу, який входить в предмет, знаходить відображення в його групуванні за ознакою, однорідністю змісту. Орієнтуючись на ці ознаки, весь теоретичний матеріал можна поділити на групи за рівнем складності і прикладним ступенем щодо конкретних практичних розділів програми.

За цими ознаками теоретичний матеріал можна поділити на три групи:

- фундаментальні знання теоретичного змісту;
- інструктивно-методичні знання;
- елементарні і вузькоспеціальні знання, що стосуються окремих видів вправ.

До першої групи належать: загальні питання історії, теорії і методики фізичної культури, фізіології фізичних вправ, соціології і та ін. Для засвоєння знань цієї групи необхідна академічна форма

занять-теоретичний урок, лекція, тому що повноцінне засвоєння фундаментальних знань в умовах інших форм малоефективне.

Друга група розглядає знання про основи методики організації різних форм занять фізичними вправами, про основи методики розвитку окремих фізичних якостей і навчання конкретних рухових дій, методики організації самостійних занять фізичними вправами і т. ін. Для засвоєння цих знань найбільш відповідними є інструктивно-методичні заняття, наприклад, у вигляді навчальної практики, при складанні й апробації комплексів вправ, оцінці рівня фізичного розвитку і підготовленості їх динаміки, визначенні оптимальних параметрів обсягу й інтенсивності навантажень. Всі ці дії студенти виконують самі, спираючись на знання, отримані на теоретичних заняттях, і консультативну допомогу викладача.

До третьої групи належать знання про особливості. техніки і правила виконання окремих вправ, правила суддівства змагань, обладнання й інвентар для проведення занять і змагань, вимоги техніки безпеки, правила особистої і суспільної гігієни, спеціальна термінологія, відомості про досягнення в окремих видах спорту і т. ін.

Знання з третьої групи можуть і повинні засвоюватись головним чином в процесі практичних фізкультурних занять, які мають бути спрямовані на освоєння й удосконалення техніки конкретних рухів, розвиток рухових здібностей з використанням знань, отриманих на теоретичних і інструктивно-методичних заняттях.

Виділення цих груп знань сприяє визначенню форм, засобів і методів викладання і засвоєння найбільшою мірою відповідних специфічним особливостям кожної з них.

Висновки. Проведення тільки практичних занять, що, на жаль, характерно для більшості вузів, вкрай обмежує можливості засвоєння теоретичного матеріалу, який є головним змістом освіти в фізичній культурі.

За допомогою знань інструктивно-методичного характеру студенти отримують можливість грамотно, з урахуванням особливостей і можливостей власного організму, організовувати самостійні заняття фізичними вправами.

Систематизація роботи з формування знань у студентів є значним резервом процесу навчання руховим діям і потребує подальшого вивчення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лукьяненко В. П. Физическая культура: Основы знаний: Учебное пособие. - М.: Советский спорт, 2003. - 224 с.
2. Теория и методика физического воспитания / Под ред. Л. П. Матвеева и А. Д. Новикова. В 2-х т. - М.,.: ФиС, 1976. Т. 1. С. 143- 151.
3. Теория и методика физического воспитания / Под ред. Т. Ю. Круцевич. В 2-х т. - Киев: Олимпийская литература, 2003. Т.1.С.161-179.